

<https://veza.sigledal.org/kritika/nebo-in-morje-r>

1 / 5

Nebo in morje

Tijana Grumić: 52 HERTZOV. SNG Nova Gorica, premiera 13. 4. 2022, ogled ponovitve 21. 4. 2022.

 Like 14

DELITE NA

NATISNI

DEKLICA: »Kaj je večje, nebo ali morje?«*

52 hertzov v režijski postavitvi **Mojce Madon** temelji na drami *Najbolj osamljen kit na svetu* mlade srbske dramatičarke **Tijane Grumić** (prevod **Dijana Matković**). Predstava kljub spremenjeni kronologiji dramskih prizorov ter dopisanim prizorom, ki zgodbo povezujejo s prenovljenim dramaturškim lokom (avtor priredbe in dramaturg **Jaka Smerkolj Simoneti**) ohranja izvorni tekst skoraj brez črt ter z nedotaknjeno avtonomnim poetskim nabojem. Slovenska praizvedba drame v novogoriški interpretaciji se ne boji obstreta poetične govorice in vložkov dokumentarne faktografskosti, ki sta osnovna principa besedila – nasprotno, lahko bi rekli,

da prav iz njiju izhaja tudi pričujoča uprizoritvena in besedilna nadgraditev. Duša poetične odmaknjenosti dramskih dialogov naseljuje dodane klovnovske prizore (oblikovanje klovnovskih prizorov **Ravil Sultanov** in **Natalia Sultanova**), ost dokumentarnosti, ki venomer zasleduje resničnost v »tistem, kar je«, pa poganja pripovedi Klovna (**Matija Rupel**), ki se sprva nanašajo na zanimive podatke o prostorskih specifikah **novogoriškega gledališča**, kasneje pa preidejo v anekdotične izpovedi iz igralčeve zasebnosti.

52 HERTZOV: »Mama? Tata? Kje sta? Hej? Me kdo sliši?«

Razpiranje gledališkega prostora je za uprizoritev besedila, ki se dogaja tako v trebuhu oceana in vesolja kot v nam najbolj vsakdanjih zemeljskih okoliščinah, izredno dobrodošla odločitev. Preden publika zasede svoja sedišča na tribunah, postavljenih na oder, jo Klovna v maniri prologa nagovori v foajeju ter jo prek dodatne postaje na balkonu gledališča popelje skoz zaodrje na oder (scenografka **Urša Vidic**) ter s tem dodatno razširi prostor gledalčeve percepcije. Ne glede na menjave igralnih prostorov (v drugem delu prestave, po premoru, se občinstvo znajde na običajnih sedežih avditorija in spremlja dogajanje na odru) pa od začetka do konca prostor ostaja celovit, nikakršna navidezna stena ne ločuje igralcev od gledalcev. Malodane vse, kar igrajo, igrajo neposredno za publiko – sem in tja se v drobcu intimne spomina od nagovora odmaknejo – sicer pa pripovedujejo, se izpovedujejo ali naravnost nastopajo za publiko. Postopek nastopanja in iskanje stika z gledalstvom je posebej očiten pri klovnovskih točkah trojke Slamič-Harl-Udir ter mestoma skoraj stand-up komični vzpostavitev Klovna Matije Rupla. Zanimiv je prenos klovnovskih insignij – lasulj, ličil, pisanih oblačil, prevelikih čevljev in rdečih nosov – iz karakterja Klovna, ki o svojem klovnovskem poklicu zgolj govori na trojko nemih klovnov, ki pa svoj poklic polno živijo v akcijah. Klovna »v civilu« postane še ena osamljena figura, boleče ločena od svojega klovnovskega bistva.

TATA: »Deklico in dečka vsi ves čas sprašujejo: Koga imaš raje, mamo ali tata?«

Igralska ekipa odlično opravi svoje naloge, saj se sleherni izmed njih izpostavi z ranjenostjo in bolečino samote ter samotnosti, osame in osamljenosti, ki gledalcu predstavljajo vstopne točke v notranjščino vseh zgodb, ki skupaj tkejo *52 hertzov*. **Ivana Percan Kodarin** kot Deklica s prezenco iskrive otroškosti vzdrži tudi daljše tišine in jasne, preproste replike poda z nedolžnostjo, brez zlaganega sentimenta, Deček **Žige Udirja**

<https://veza.sigledal.org/kritika/nebo-in-morje-r>

3 / 5

pa to v otroških očeh nezdržljivo bratsko-sestrsko dvojico dopolnjuje s pravo mero odpora in upora, ki ju križata naklonjenost in navezanost. Iskateljstvo Tata **Petra Harla** ter polnokrvnost Mame **Marjute Slamič** vzbujata veliko simpatije in toplino, ko spremljamo dva zbegana, a upajoča mlada človeka v njenem bolečem zorenju in usihanju ob nepričakovani (pre)izkušnji izgube otroka. Figura zdrobljene Mame, katere notranjost kriči od nedoumljive bolečine, ki ne pojenja niti v njeni izčrpanosti in izjokanih solzah, je presunljiva, njena preobrazba iz pokončne živahne mladenke v sključeno malo starko pa vzbuja preplet obžalovanja in sprijaznenosti.

DEKLICA (v uprizoritvi *52 hertzov*): »Čustva docela vladajo temu svetu. Močna so in vseprisotna. In prav zato, ker so tako močna in vseprisotna, jih je bilo treba ločit na milijone nas, ki smo dobili samo po en majhen del.«

Poseben biser uprizoritve je *52 hertzov* **Ane Facchini**. Lik menjuje pojavnost – je čistilka in negovalka, lekarnarica in natakara, znanstvenica in tašča – je arhetip tujca, človeka, s katerim pridemo v stik, ne zmoremo pa ga zagledati v bogastvu posamičnosti. V njem namreč zremo zgolj vlogo, funkcijo ali poklic, ki ga opravlja, ne pa njegovih človeških posebnosti. Tako *52 hertzov* venomer ostaja na distanci od preostalega dogajanja v zgodbi, na svojem planetu osamljenosti do samega vrha predstave, ko stopi v središče odra v razkošni elegantni modri obleki z vlečko ter ekstravagantnim pokrivalom v obliki kitovega repa, iz katerega se igralki pred obrazom leskečejo drobne verižice, ki ustvarjajo odbleske lesketajoče morske gladine (kostumograf **Andrej Vrhovnik**). To magično bitje ob spremljavi klavirja (Harl) in električne kitare (Udir) ter violin v ozadju (avtor glasbe **Luka Ipavec**) zapoje, medtem ko Deklica teče od enega konca dvorane do drugega in Klovn v crescendo pripoveduje o bolnišničnem srečanju z malo deklico, ki ji je zapel uspavanko. *52 hertzov* pa poje in poje, dokler se Dekličin duh ne osvobodi telesa, dokler njeni dolgi svetli lasje spet ne zaplapolajo, ko Deklica, rešena pretesne lupine, odleti nazaj v morje, glas Ane Facchini pa nadaljuje svojo pot, na kateri spremlja bolečino Mame. Glas iz drobovja je to, glas največjega trpljenja in ljubezni, ki vstopa v vse poslušalčeve celice in jih pretresa v veličini čistosti svoje surove lepote.

Slovenska praižvedba drame v novogoriški interpretaciji se ne boji obstreta poetične govorice in vložkov dokumentarne faktografskosti, ki sta osnovna principa besedila –

nasprotno, lahko bi rekli, da prav iz njiju izhaja tudi pričujoča uprizoritvena in besedilna nadgraditev.

DEČEK: »Mama, zakaj dojenček joka?«

Kljub množini prostorov, kostumov, drobcev zgodb, načinov njenega predavanja in ne nazadnje protagonistov uprizoritev čvrsto ohranja enotnost svojega iz morja in neba rojenega duha. Te enotnosti ne ogrozijo niti nepotrebni metagledališki odvodi, ki občasno vzniknejo, da bi opomnili na dejstvo, da smo v gledališču in gledamo igralce, ki so del širše ustvarjalne ter tehnične ekipe. Grajenje/razkrajanje iluzije je v veliki meri vzpostavljeno transparentno – preoblačenje kostumov, maskiranje, premiki elementov scenografije in rekvizitov ob polni svetlobi ter na sceni – in dodatne pripombe o tem delujejo umetno vsiljene, odvečne. Vendar je zvok samote, ki preveva celoto kot hrepeneči klic po združevanju in skupnosti, močnejši in uprizoritev diha s polnimi pljuči, pa naj jih polni smeh ali stok.

MAMA: »Deklica me sprašuje: mama, koga imaš raje? Ne smem ji povedat. /.../ Ona pravi, da je vse v redu in da ji ne rabim povedat.«

Velika vrlina predstave, morda celo največja, je, da pusti prizorom dihati v njim lastnem ritmu. Ne pospešuje diha, ker bi se bala, da bo občinstvu v upočasnjem tempu nelagodno, in ga ne upočasnjuje, da bi se izognila tesnobi vrtoglavosti ob hitrih spremembah. Tako se pred nami odvijejo prizori, ki se sučejo hitro kot v veselem plesu, pa spet drugi, ki kljub dogajanju delujejo svinčeno nepremični. Čas teče enakomerno – ljudje in njihovo doživljanje življenja pa ne – in preprosto lepo je, ko se gledališče osvobodi vsiljenega pričakovanja vnaprej znanega »pravičnega« tempa. 52 hertzov nam ponudi čas, da sprejmemo chagallovske podobe človeške ranljivosti, ki jo objema fantastična božanska narava: deklico slanih las in veselih punčic, ki še mokra od morske plodovnice, oblečena le v modre enodelne kopalke, zaigra na violino; moškega, ki je svojo otroškost skrnil v vesoljski skafander in jo spet našel šele na kavču mamine dnevne sobe ob krožniku juhe; lasat parček, ki se v preširokih usnjenih jaknah hlastno ljubi, dokler ne počni njun balon naivnosti in izplujejo pisani baloni novega življenja; klovn, ki v žepu tehta pristnost svojega rdečega nosu, in lovilec sanj, zarisan med lopatice utelešene pesmi 52 hertzov.

KLOVN: »Ko sem slišal to pesem, si nisem predstavljal ničesar, samo razjokal sem se nad veličino tega ogromnega prostranstva.«

* Citirani odlomki so replike iz drame Tijane Grumić *Najbolj osamljen kit na svetu*.

Ana Facchini, Matija Rupel, Mojca Madon, Luka Ipavec, Jaka Smerkolj Simoneti, Ravil Sultanov, Peter Harl, Urša Vidic, Andrej Vrhovnik, Natalia Sultanova, Žiga Udir, Ivana Percan Kodarin, Dijana Matković, Marjuta Slamič